

CONSTITUȚIA
REPUBLICII CROAȚIA

HR

CONSTITUȚIA REPUBLICII CROAȚIA

Prezentare generală

Prof. univ. dr. Elena Simina TĂNĂSESCU

1. Scurt istoric

Statul croat este situat pe țărmul Mării Adriatice, în nord-vestul Peninsulei Balcanice. În secolele V – VII, „croații albi”, o ramură a slavilor sudici, s-au stabilit pe teritoriul actualei Croații; până la sfârșitul secolului al IX-lea aceștia au fost organizați în ducate, iar mai apoi în regat sau bănii până în Evul Mediu târziu.

Subliniind caracterul profund național al statului și al Constituției Croației, preambulul actualei Legi fundamentale enumeră o lungă listă de evenimente istorice care au contribuit la formarea națiunii croate din zilele noastre, dintre care reținem: hotărârea independentă și suverană a *Saborului* (Parlamentul croat) din 1527 cu privire la alegerea unui rege din dinastia habsburgică; Concluziile Parlamentului croat din 1848 cu privire la refacerea Regatului Trinitarian al Croației sub autoritatea Banului, în baza dreptului istoric, național și natural al națiunii croate; și Hotărârea Parlamentului Croat din 1918 de rupere a relațiilor de stat dintre Croația și Austro-Ungaria și, simultan, afilierea Croației – devenită astfel independentă – la statul național al slavilor din sud-vestul Balcanilor, creat de sloveni, croați și sârbi și proclamat pe teritoriul ce aparținuse monarhiei habsburgice, fără însă a adera la Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor (la 1 decembrie 1918) ce avea mai târziu să se transforme în Regatul Iugoslavia (3 octombrie 1929). Este astfel justificată declararea statului croat contemporan ca stat național al croaților, precum și al membrilor minorităților naționale autohtone cum ar fi sârbi, cehi, slovaci, italieni, unguri, evrei, nemți, austrieci, ucraineni, ruteni.

Croația și-a declarat independența față de Republica Socialistă Federativă Iugoslavia în plan intern în iunie 1991 și oficial, la nivel internațional, pe 8 octombrie 1991, a fost recunoscută de state membre ale Uniunii Europene și de Organizația Națiunilor Unite în ianuarie 1992, stabilindu-și granițele actuale în urma unui război de secesiune ce a durat patru ani. În fapt, ceea ce a determinat aceste schimbări a fost renunțarea la partidul unic comunist în cadrul RSF Iugoslavia, organizarea primelor alegeri libere, cu participarea mai multor partide politice la competiția electorală și adoptarea unei noi Constituții de către Croația încă din 1990. Aspectele importante din perspectiva noului stat independent croat,

atât granițele țării (art. 8), cât mai ales chestiunile referitoare la apărare (art. 7) sunt minuțios și pe larg reglementate în Constituție.

Constituția adoptată în 1990 a fost ulterior amendată de mai multe ori; cele mai importante modificări vizează reducerea atribuțiilor șefului de stat (2000), transformarea Parlamentului din bicameral în monocameral (2001), precum și pregătirea aderării Croației la Uniunea Europeană (2010). Ulterior aderării la UE, Parlamentul croat a inițiat un nou proces de revizuire a Constituției prin înființarea unei Comisii Parlamentare de Revizuire; în paralel, a fost instituită și o Comisie Prezidențială cu același scop. În prezent, deși comisia parlamentară a redactat un document, iar cea prezidențială a avansat propunerile sale și ambele vizează, în principal, aspecte legate de regionalizare – pentru o mai bună integrare în Uniunea Europeană – și organizarea referendumului, nu se întrevide posibilitatea finalizării procesului de revizuire a Constituției Croației până la alegerile generale prevăzute a avea loc la finele anului 2015.

2. Raporturile dintre principalele autorități statale

Croația este un stat democratic, unitar și social, astfel cum este precizat în art. 1 din Constituție. Suveranitatea sa este declarată inalienabilă, indivizibilă și netransmisibilă (art. 2).

Puterea legislativă este exercitată de Parlamentul monocameral, ai cărui membri sunt aleși prin vot universal, egal și secret pentru un mandat reprezentativ de patru ani. Membrii Parlamentului se bucură de imunitate, nu pot fi urmăriți în justiție, reținuți sau pedepsiți pentru vreo opinie ori vreun vot exprimate în Parlament, cu excepția cazului în care sunt prinși în flagrant delict și săvârșesc o infracțiune care este sancționată cu o pedeapsă mai mare de cinci ani.

Parlamentul poate fi convocat la cererea Guvernului, a Președintelui Republicii sau a majorității membrilor săi. Atribuțiile sale sunt expres prevăzute de art. 81 din Constituție și includ legiferarea și controlul asupra Guvernului și asupra altor deținători ai autorității publice. Inițiativa legislativă aparține Guvernului, fiecărui parlamentar, partidelor parlamentare și organelor de lucru ale Parlamentului. Legile sunt promulgate de Președinte în termen de opt zile de la data la care au fost adoptate de Parlament. Președintele poate declanșa controlul constituționalității legilor în fața Curții Constituționale înainte de promulgare. Membrii Parlamentului au dreptul să pună întrebări membrilor Guvernului. Pentru inițierea unei interpelări cu privire la funcționarea Guvernului sau a membrilor individuali ai acestuia este nevoie de cel puțin o zecime din parlamentari.

Parlamentul poate convoca referendum cu privire la o propunere de modificare a Constituției, un proiect de lege sau orice alt aspect care intră în sfera sa de competență. Referendumul poate fi convocat și de către Președintele Republicii la propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului.

Parlamentul poate fi dizolvat de către Președinte, la propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului, după consultarea reprezentanților

partidelor parlamentare în cazul în care, după investirea Guvernului, Parlamentul adoptă o moțiune de cenzură împotriva Guvernului ori în cazul în care nu aprobă bugetul de stat într-un termen de 120 de zile de la data propunerii acestuia (art. 104). Parlamentul nu poate fi dizolvat de către Președinte dacă acesta a fost pus sub acuzare pentru încălcarea Constituției.

Președintele este ales direct de către cetățeni, cu majoritatea voturilor alegătorilor care participă la sufragiu, pentru un mandat de 5 ani care poate fi înnoit o singură dată. Dacă niciun candidat nu a obținut majoritatea absolută a voturilor în primul tur de scrutin, se organizează noi alegeri în termen de 14 zile doar cu primii doi candidați. Imunitatea Președintelui este asemănătoare celei acordate membrilor Parlamentului. Interimatul funcției de șef al statului este asigurat de Președintele Parlamentului. Atribuțiile șefului de stat croat vizează în principal apărarea și relațiile internaționale ale statului, dar includ și aspecte referitoare la formarea Guvernului, convocarea de referendumuri, interacțiunea cu alte autorități statale. Astfel, șeful statului poate dispune organizarea de alegeri anticipate pentru Parlament și convocarea primei sesiuni a acestuia și încredințează mandatul cu privire la formarea Guvernului persoanei care, după distribuirea locurilor în Parlament și după consultările cu partidele politice reprezentate în Parlament, se bucură de încrederea majorității membrilor acestuia.

Punerea sub acuzare a Președintelui poate fi inițiată de Parlament, cu o majoritate de două treimi. Decizia cu privire la punerea sub acuzare revine Curții Constituționale, cu o majoritate de două treimi din numărul judecătorilor și ea trebuie adoptată în termen de 30 de zile de la sesizare. În cazul în care se decide punerea sub acuzare a șefului statului, mandatul acestuia încetează de drept.

Puterea executivă este exercitată de Guvern, care este compus din Prim-ministru (desemnat de șeful statului după consultarea partidelor reprezentate în Parlament și obținerea contrasemnăturii din partea Președintelui Parlamentului) și miniștri; el se formează în urma unui vot de investitură acordat de majoritatea absolută a membrilor Parlamentului. În cazul în care Prim-ministrul desemnat nu reușește să formeze un Guvern în termen de 30 de zile de la acordarea mandatului, Președintele poate prelungi termenul cu încă 30 de zile; la expirarea acestui din urmă termen Președintele va numi un guvern interimar de tehnocrați și va declanșa alegeri anticipate.

Atribuțiile Guvernului includ inițiativa legislativă, punerea în aplicare a legilor și a altor decizii ale Parlamentului, adoptarea de decrete prin care se exercită delegarea legislativă. Guvernul răspunde în fața Parlamentului în solidar pentru deciziile luate de Guvern (art. 115), iar Prim-ministrul și membrii Guvernului răspund și personal cu privire la competențele proprii.

Parlamentul croat poate autoriza Guvernul, pentru o perioadă de maximum un an, să reglementeze prin decrete anumite aspecte care sunt de competența sa, cu excepția celor referitoare la drepturile și libertățile fundamentale ale omului,

a drepturilor minorităților naționale și a sistemului electoral, a modului de organizare, atribuțiilor și funcționării organelor guvernamentale și locale.

Raporturile dintre Guvern și Președinte vizează în principal cooperarea în vederea formulării și punerii în aplicare a politicii externe și a politicii de apărare a statului. La propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii din partea Prim-ministrului, Președintele Republicii decide cu privire la înființarea misiunilor diplomatice și a birourilor consulare ale Republicii Croația în străinătate și numește și recheamă reprezentanții diplomați. Președintele poate propune Guvernului să organizeze o ședință pentru a analiza diverse aspecte și poate asista la ședința Guvernului luând parte la deliberări. De asemenea, Președintele cooperează cu Guvernul în vederea coordonării operațiunilor serviciilor de securitate. În baza unui aviz prealabil al comisiei competente din Parlament, numirea șefilor serviciilor de securitate este contrasemnată de către Președintele Republicii și de către Prim-ministru.

Avocatul Poporului este ales de Parlament și își desfășoară activitatea ca mandatar al Parlamentului. El este autonom și independent în activitatea sa. Orice persoană poate depune o plângere la Avocatul Poporului dacă consideră că drepturile sale constituționale au fost încălcate.

3. Puterea judecătorească

Puterea judecătorească este autonomă și independentă. Ea se exercită prin intermediul instanțelor judecătorești, organizate ierarhic și aflate sub coordonarea Curții Supreme, organ însărcinat să vegheze la aplicarea uniformă a legilor și la respectarea egalității. Președintele Curții Supreme este numit și eliberat din funcție de Parlament la propunerea Președintelui Republicii și pe baza avizului prealabil al plenului Curții Supreme și al comisiei competente a Parlamentului. Mandatul său este de patru ani.

Consiliul Național Judiciar este un organ autonom și independent care asigură autonomia și independența puterii judecătorești (art. 124). Printre atribuțiile sale se numără promovarea, transferul și eliberarea din funcție a judecătorilor, precum și aspectele referitoare la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Consiliul Național Judiciar este compus din 11 membri aleși de Parlament, pentru un mandat de patru ani ce nu poate fi înnoit decât o singură dată, dintre care șapte sunt judecători, doi sunt membri ai Parlamentului (dintre care unul din opoziție) și doi sunt profesori universitari.

Parchetul este un organism judiciar autonom și independent, autorizat și însărcinat cu urmărirea în justiție a persoanelor care săvârșesc infracțiuni. Procurorul-șef este numit în funcție de Parlament pentru un mandat de patru ani, la propunerea Guvernului și pe baza avizului prealabil al comisiei competente a Parlamentului. Constituția înființează și un Consiliu Național al Procurorilor Publici, cu compunere și atribuții asemănătoare celor ale Consiliului Național Judiciar, dar distinct de acesta, și precizează că doar Consiliul Național al Procurorilor va avea atribuții în privința statutului juridic al procurorilor.

4. Administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială

Croația este stat unitar, ce include unități administrativ-teritoriale de bază (municipalități și orașe) și de coordonare (cantoane).

Dreptul la autonomie locală și regională este garantat tuturor cetățenilor croați și este exercitat prin intermediul organelor reprezentative locale, respectiv regionale (cantonale). Aceste organe sunt formate din membri aleși prin vot direct, egal, secret, universal și liber exprimat. În îndeplinirea atribuțiilor aflate în sfera lor de competență, autoritățile locale și regionale sunt autonome, fiind supuse numai controlului de constituționalitate și legalitate efectuat de organele centrale competente.

Unitățile administrativ-teritoriale locale și regionale au dreptul la venituri proprii și dispun de acestea în vederea desfășurării activităților care intră în sfera lor de competență.

5. Drepturile fundamentale

Capitolul III al Constituției Croației este în întregime dedicat consacării și protejării drepturilor fundamentale. Imediat după garantarea egalității tuturor cetățenilor în fața legii sunt consacrate drepturile speciale acordate persoanelor aparținând minorităților naționale, care includ libertatea de exprimare și folosirea limbii și a alfabetului propriu, precum și dreptul special al membrilor minorităților naționale de a-și alege reprezentanții în Parlament, ce poate fi prevăzut prin lege. Este prevăzută posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi și libertăți în caz de stare de război sau amenințare imediată la adresa independenței și unității statului sau în cazul unor dezastre naturale grave doar prin lege adoptată de Parlament cu majoritate de două treimi. În genere, drepturile și libertățile fundamentale pot fi restrânse doar prin lege în vederea protejării drepturilor și libertăților altora, a ordinii publice, a moralității publice și a sănătății și numai proporțional cu cauza și pe durată determinată. Accesul la justiție și la căile de atac este garantat.

Constituția Croației consacră drepturi și libertăți civile și personale, de primă generație, cum sunt: dreptul la viață și interzicerea pedepsei capitale; inviolabilitatea și libertatea persoanei; inviolabilitatea domiciliului; protecția vieții personale și de familie, a demnității, reputației și onoarei; siguranța și confidențialitatea datelor personale; libertatea și confidențialitatea corespondenței; libertatea conștiinței și a practicării unei religii; libertatea de exprimare, precum și dreptul de a protesta; libertatea de asociere și libertatea întrunirilor; dreptul de a lua parte la gestionarea treburilor publice, dreptul de petiționare și dreptul de acces la serviciile publice; dreptul de azil.

Constituția grupează distinct drepturi economice, sociale și culturale precum dreptul de proprietate și limitele ce pot fi aduse acestuia; dreptul la moștenire; libertatea de a munci și interdicția muncii forțate; dreptul la remunerație; dreptul la protecție și asistență socială; dreptul la grevă; dreptul la educație și autonomia universitară; dreptul la un mediu înconjurător sănătos și la o viață sănătoasă.

6. Raportul dintre dreptul intern și dreptul Uniunii Europene

Conform Constituției Croației, tratatele internaționale pot fi încheiate, în funcție de natura și conținutul lor, de Parlament, Președintele Republicii sau Guvern (art. 139). Parlamentul ratifică tratatele internaționale care implică modificări legislative, tratatele de natură militară și politică, precum și pe cele care presupun angajamente financiare pentru Republica croată. Tratatelor internaționale prin care se acordă unei organizații sau alianțe internaționale competențe derivate din Constituție trebuie ratificate de Parlament cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților. Tratatelor care nu sunt supuse ratificării de Parlament sunt încheiate de Președinte la propunerea Guvernului sau de Guvern.

Toate tratatele încheiate cu respectarea condițiilor prevăzute de Constituție fac parte din dreptul intern și sunt mai presus de lege din punctul de vedere al efectelor juridice. Dispozițiile acestora pot fi modificate ori abrogate doar în condițiile și în modul specificat în cuprinsul lor ori respectând normele generale ale dreptului internațional.

Conform art. 142 din Constituție, asocierea sau secesiunea Republicii Croația în și față de diverse alianțe cu alte state poate fi inițiată de cel puțin o treime din numărul parlamentarilor, de Președinte sau de Guvern și se poate adopta doar prin referendum, pe baza majorității voturilor tuturor alegătorilor. Orice astfel de inițiativă care ar duce la reînnoirea comunității statelor slave din sud sau la orice altă formă de stat balcanic de orice fel este interzisă.

În baza art. 145 din Constituția Croației, dreptul Uniunii Europene se bucură de aplicare directă și de efecte directe în dreptul intern croat.

Guvernul și Președintele reprezintă statul croat la Consiliu și în Consiliul Europei potrivit competențelor ce le revin în baza Constituției.

Cetățenii croați sunt cetățeni europeni și beneficiază de drepturile garantate acestora la nivel european și în special de libertatea de circulație și dreptul de ședere pe teritoriul altor state membre, de dreptul de a alege și de a fi ales în alegerile pentru Parlamentul European și în cele locale dintr-un stat membru, de dreptul la protecție diplomatică și consulară, de dreptul de a depune petiții la Parlamentul European, de a formula plângeri adresate Ombudsmanului European etc.

7. Controlul de constituționalitate

Curtea Constituțională a Croației este formată din 13 judecători, aleși cu o majoritate de două treimi de Parlament din rândul juriștilor remarcabili, în special judecători, procurori, avocați și profesori universitari de drept. Mandatul judecătorilor constituționali este de opt ani, el putând fi prelungit cu cel mult șase luni în cazuri excepționale. Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau profesională și se bucură de imunitate asemănătoare cu cea a membrilor Parlamentului. Președintele Curții Constituționale este ales de membrii Curții, dintre ei, pentru un mandat de patru ani.

Atribuțiile Curții Constituționale includ verificarea conformității legilor și a altor reglementări cu Constituția, soluționarea plângerilor constituționale împotriva hotărârilor individuale ale organelor guvernamentale, ale organelor locale și regionale și ale persoanelor juridice cu autoritate publică atunci când aceste hotărâri încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale omului ori dreptul la autonomie locală și regională. Curtea mai poate decide asupra conflictelor de competență apărute între autoritățile statului și cu privire la punerea sub acuzare a Președintelui Republicii.

Deciziile prin care Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea sau ilegalitatea unui act normativ au ca efect abrogarea legii sau anularea reglementărilor; în cazul în care Curtea Constituțională stabilește că un organ nu a adoptat o normă necesară pentru aplicarea Constituției, a unei legi sau a altei reglementări, deși era obligat să adopte o astfel de normă, ea notifică Guvernul în acest sens și informează Parlamentul pentru a ști ce reglementări este obligat să adopte Guvernul.

CONSTITUȚIA REPUBLICII CROAȚIA¹

CAPITOLUL I Fundamente istorice

Identitatea milenară a națiunii croate și continuitatea statalității sale, confirmate de întreaga sa evoluție istorică în cadrul diferitelor forme de stat și de păstrarea și dezvoltarea conceptului de stat național, fondat pe baza dreptului istoric al națiunii croate la suveranitate deplină, s-a manifestat prin:

- formarea principatelor croate în secolul al șaptelea;
- Statul medieval independent al Croației, înființat în secolul al nouălea;
- Regatul Croaților, înființat în secolul al X-lea;
- păstrarea identității statului croat în cadrul uniunii croato-ungare;
- Hotărârea independentă și suverană a Parlamentului croat (Sabor) din 1527 cu privire la alegerea unui rege din dinastia Habsburgică;
- Hotărârea independentă și suverană a Parlamentului croat cu privire la Pragmatica Sancțiune din 1712;
- Concluziile Parlamentului croat din 1848 cu privire la refacerea Regatului Trinitarian al Croației sub autoritatea Banului, în baza dreptului istoric, național și natural al națiunii croate;
- Compromisul croato-ungar din 1868 cu privire la relațiile dintre Regatul Dalmației, Croației și Sloveniei și Regatul Ungariei, bazat pe tradițiile juridice ale ambelor state și pe Pragmatica Sancțiune din 1712;
- Hotărârea Parlamentului croat, din 29 octombrie 1918, de rupere a relațiilor de stat dintre Croația și Austro-Ungaria și afilierea simultană a Croației independente, pe baza invocării dreptului natural și istoric al acesteia ca națiune, cu Statul Slovenilor, Croaților și Sârbilor, proclamat pe fostul teritoriu al Monarhiei Habsburgice;
- faptul că Parlamentul croat nu a sancționat niciodată hotărârea Consiliului Național al Statului Slovenilor, Croaților și Sârbilor de a se uni cu Serbia și Muntenegru în cadrul Regatului Sârbilor, Croaților și Slovenilor (1 decembrie 1918), proclamat ulterior (3 octombrie 1929) ca Regatul Iugoslavia;

¹ Adoptată în anul 1990 și republicată în Jurnalul Oficial al Republicii Croația nr. 76/2010 cu modificările survenite în urma revizuirii din 1997, 1998, 2000, 2001 și 2010

- stabilirea Guvernului local (Banovina) al Croației în 1939, prin care identitatea statului croat a fost restabilită în cadrul Regatului Iugoslavia;
- punerea bazelor suveranității statului în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, prin hotărârile Consiliului Antifascist de Eliberare Națională a Croației (1943), care este diferită de proclamarea statului independent Croația (1941) și, ulterior, prin Constituția Republicii Populare Croația (1947) și prin toate constituțiile ulterioare ale Republicii Socialiste Croația (1963–1990), în pragul marilor schimbări istorice, marcate de prăbușirea regimului comunist și de schimbările intervenite în ceea ce privește ordinea internațională la nivelul continentului european, națiunea croată, prin voința sa liber exprimată la primele alegeri democratice (1990), reafirmându-și statalitatea sa milenară.
- Noua Constituție a Republicii Croația (1990) și victoria în Războiul Patriotic (1991–1995), națiunea croată demonstrându-și voința și hotărârea de a constitui și apăra Republica Croația ca stat liber, independent, suveran și democratic.

Având în vedere datele istorice prezentate și principiile universal acceptate ale lumii moderne, precum și dreptul inalienabil, indivizibil, netransferabil și nepuizabil al națiunii croate la auto-determinare și suveranitate statală, inclusiv dreptul său păstrat integral la secesiune și asociere, ca premise de bază ale păcii și stabilității ordinii internaționale, Republica Croația a fost constituită ca stat național al națiunii croate și ca stat al membrilor minorităților naționale autohtone: sârbi, cehi, slovaci, italieni, unguri, evrei, nemți, austrieci, ucrainenii ruteni și cetățeni croați de alte naționalități, cărora li se garantează egalitatea cu cetățenii de naționalitate croată și punerea în aplicare a drepturilor lor naționale în conformitate cu normele democratice al Organizației Națiunilor Unite și ale țărilor din lumea liberă.

Prin respectarea voinței națiunii croate și a tuturor cetățenilor acesteia, exprimată ferm la alegerile libere, Republica Croată este înființată prin prezentul act și se va dezvolta ca stat suveran și democratic în care egalitatea, libertățile și drepturile omului sunt asigurate și garantate și este promovat progresul economic și cultural și bunăstarea economică.

CAPITOLUL II

Dispoziții fundamentale

Art. 1

Republica Croația este un stat social unitar, indivizibil și democratic.

În Republica Croația, puterea provine de la popor și aparține poporului ca o comunitate de cetățeni liberi și egali.

Poporul își exercită această putere prin alegerea de reprezentanți și prin luarea de decizii în mod direct.

Art. 2

Suveranitatea Republicii Croația este inalienabilă, indivizibilă și netransferabilă.

Suveranitatea Republicii Croația cuprinde teritoriul său terestru, râurile, lacurile, canalele, apele maritime interne, apele maritime teritoriale și spațiul aerian de deasupra acestora.

În conformitate cu dreptul internațional, Republica Croația își exercită drepturile sale suverane și jurisdicția asupra zonelor maritime, asupra fundului mării și asupra subsolului Mării Adriatice, situată în afara teritoriului său statal, până la granițele cu teritoriile învecinate.

Parlamentul croat (*Sabor*) și poporul, în mod direct, hotărăsc în mod independent și în conformitate cu Constituția și cu legile:

- cu privire la reglementarea raporturilor economice, juridice și politice din Republica Croația;
- cu privire la păstrarea patrimoniului cultural și natural și la utilizarea acestuia;
- cu privire la asocierea prin încheierea de alianțe cu alte state.

Republica Croația poate încheia alianțe cu alte state, păstrându-și dreptul său suveran de a decide cu privire la competențele care pot fi delegate și la dreptul de a se retrage în mod liber din astfel de asocieri.

Art. 3

Libertatea, drepturile egale, egalitatea cetățenilor de diverse naționalități, egalitatea sexelor, promovarea păcii, justiția socială, respectul pentru drepturile omului, inviolabilitatea dreptului de proprietate, conservarea naturii și mediului, statul de drept și un regim democratic pluripartit reprezintă cele mai înalte valori ale ordinii constituționale din Republica Croația.

Art. 4

În Republica Croația, guvernământul este organizat pe principiul separării puterilor în stat în puterea legislativă, executivă și judecătorească, în limitele dreptului la autogovernare locală și regională garantat prin prezenta Constituție.

Principiul separării puterilor în stat include modalitățile de cooperare reciprocă și mecanismele de control reciproc prevăzute prin Constituție și prin lege.

Art. 5

În Republica Croația, legile trebuie să fie conforme cu Constituția, iar celelalte norme și reglementări trebuie să fie conforme cu Constituția și cu legile.

Orice persoană trebuie să respecte Constituția și legea, precum și ordinea juridică a Republicii Croația.

Art. 6

Constituirea partidelor politice este liberă.

Organizarea internă a partidelor politice se face în conformitate cu principiile democratice constituționale fundamentale.

Partidele trebuie să facă publice sursele de finanțare și ale proprietăților pe care le dețin.

Partidele politice care, prin programele sau activitățile lor violente, au ca scop distrugerea ordinii democratice libere sau pun în pericol existența Republicii Croația sunt neconstituționale. Curtea Constituțională a Republicii Croația va decide cu privire la astfel de situații de neconstituționalitate.

Statutul și finanțarea partidelor politice sunt reglementate prin lege.

Art. 7

Forțele armate ale Republicii Croația protejează suveranitatea și independența acesteia și apără integritatea teritorială a țării.

Republica Croația poate primi asistența statelor aliate, ca urmare a tratatelor internaționale ratificate, în privința protejării suveranității și independenței și apărării integrității sale teritoriale.

Forțele armate ale statelor aliate pot trece frontierele Republicii Croația și pătrunde pe teritoriul Republicii Croația sau opera în interiorul frontierelor naționale conform tratatelor internaționale ratificate ca urmare a unei hotărâri a Guvernului Republicii Croația, cu acordul prealabil al Președintelui Republicii Croația.

Republica Croația poate acorda asistență statelor aliate în caz de agresiune armată asupra unuia sau mai multora dintre ele conform prevederilor tratatelor internaționale, ca urmare a unei hotărâri a Parlamentului croat, la propunerea Guvernului Republicii Croația, cu acordul prealabil al Președintelui Republicii Croația.

Forțele armate ale Republicii Croația pot trece frontierele acesteia sau pot acționa la frontieră ca urmare a unei hotărâri a Parlamentului croat, la propunerea Guvernului Republicii Croația, cu acordul prealabil al Președintelui Republicii Croația.

Hotărârile menționate la alineatele 3, 4 și 5 ale prezentului articol vor fi adoptate de Parlamentul croat cu majoritatea a două treimi din membrii săi.

Forțele armate ale Republicii Croația pot trece frontierele acesteia în vederea desfășurării de exerciții și antrenamente în cadrul organizațiilor internaționale de apărare din care Republica Croația, face parte sau la care se află în curs de aderare, precum și în vederea oferirii de ajutoare umanitare ca urmare a unei

hotărâri a Guvernului Republicii Croația, cu acordul prealabil al Președintelui Republicii Croația.

Forțele armate ale statelor aliate pot trece frontierele Republicii Croația în vederea desfășurării de exerciții și antrenamente în cadrul organizațiilor internaționale de apărare din care Republica Croația face parte sau la care se află în curs de aderare, precum și în vederea oferirii de ajutoare umanitare ca urmare a unei hotărâri a Guvernului Republicii Croația cu acordul prealabil al Președintelui Republicii Croația.

În situațiile prevăzute la articolele 17 și 101 din Constituție, forțele armate pot fi folosite în vederea sprijinirii forțelor polițienești și a altor organisme guvernamentale, dacă natura pericolului o impune.

Forțele armate ale Republicii Croația pot, de asemenea, fi desfășurate pentru a sprijini lupta împotriva incendiilor și operațiuni de salvare și supraveghere și protecție a drepturilor Republicii Croația pe mare.

Organizarea apărării, ierarhiei, administrării și controlului democratic al forțelor armate ale Republicii Croate este reglementată prin prezenta Constituție și prin lege.

HR

Art. 8

Granițele Republicii Croația pot fi modificate numai pe baza unei hotărâri a Parlamentului croat.

Art. 9

Cetățenia croată, dobândirea și pierderea acesteia sunt reglementate prin lege.

Niciun cetățean croat nu poate fi exilat din Republica Croația sau deposedat de cetățenie ori extrădat în alt stat, cu excepția cazurilor de punere în executare a unei decizii de extrădare sau de predare la frontieră realizate în conformitate cu tratate internaționale sau cu *acquis-ul* Uniunii Europene.

Art. 10

Republica Croația protejează drepturile și interesele cetățenilor săi care locuiesc sau care își au reședința în străinătate și promovează relațiile acestora cu țara natală.

Republica Croația garantează asigurarea unei protecții și griji deosebite pentru cetățenii croați din alte state.

Art. 11

Stema Republicii Croația este stema tradițională croată formată din 25 de pătrățele roșii și albe, aranjate alternativ (argint).

Drapelul Republicii Croația are trei culori: roșu, alb și albastru, cu stema istorică a Croației în centru.

Imnul Republicii Croația este „Frumoasa noastră țară” (*Lijepa naša domovino*).

Descrierea stemei istorice și a drapelului croat, textul imnului și folosirea acestora și a altor simboluri ale statului sunt reglementate prin lege.

Art. 12

În Republica Croația se vorbește oficial limba croată, care este scrisă cu caractere latine.

La nivelul anumitor unităților teritoriale locale pot fi folosite oficial și alte limbi, precum și caracterele chirilice sau alte tipuri de caractere, alături de limba croată și de caracterele latine, în condițiile prevăzute prin lege.

Art. 13

Capitala Republicii Croația este Zagreb.

Statutul, competența și modul de organizare al capitalei Zagreb sunt reglementate prin lege.

CAPITOLUL III

Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Secțiunea 1: Dispoziții generale

Art. 14

Orice persoană din Republica Croația se bucură de drepturi și libertăți, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, convingeri politice sau de altă natură, naționalitate sau origine socială, proprietate, naștere, educație, statut social sau alte caracteristici.

Toți cetățenii sunt egali în fața legii.

Art. 15

Membrii tuturor minorităților naționale se bucură de drepturi egale în Republica Croația.

Egalitatea și protecția drepturilor minorităților naționale sunt reglementate prin lege constituțională, care trebuie adoptată prin procedura prevăzută pentru legea organică.

Pe lângă dreptul general de vot, dreptul special al membrilor minorităților naționale de a-și alege reprezentanții în Parlamentul croat poate fi prevăzut prin lege.

Membrilor tuturor minorităților naționale li se garantează libertatea de exprimare a naționalității respective, libertatea de folosire a limbii și alfabetului propriu, precum și autonomia culturală.

Art. 16

Drepturile și libertățile pot fi restrânse numai prin lege, în vederea protejării drepturilor și libertăților altora, a ordinii publice, a moralității publice și a sănătății.

Fiecare restrângere a drepturilor sau a libertăților trebuie să fie proporțională cu natura necesității de restrângere, specifică fiecărui caz în parte.

Art. 17

În cazul în care se declară stare de război sau există o amenințare imediată la adresa independenței și unității statului sau în cazul unor dezastre naturale grave libertățile și drepturile individuale garantate de Constituție pot fi restrânse. O astfel de restrângere este impusă de către Parlamentul croat cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor săi ori, în cazul în care Parlamentul croat nu se poate întruni, la propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului, de către Președintele Republicii.

Amploarea acestor restrângeri trebuie să fie adecvată naturii pericolului și nu poate duce la inegalitatea persoanelor pe criterii de rasă, culoare, sex, limbă, religie, naționalitate sau origine socială.

Nici în cazul unei amenințări imediate la adresa existenței statului nu se pot impune restricții cu privire la aplicarea prevederilor Constituției care vizează dreptul la viață, interzicerea torturii, tratamentele sau pedepsele crude ori degradante, cu privire la definiția legală a infracțiunilor și a pedepselor penale, la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Art. 18

Dreptul de a ataca hotărârile pronunțate în primă instanță de instanțele judecătorești sau de alte autorități este garantat.

Dreptul de a ataca hotărârile poate fi anulat în mod excepțional în cazurile prevăzute prin lege dacă sunt asigurate alte forme de protecție juridică.

Art. 19

Deciziile individuale ale agențiilor administrative și ale altor organisme investite cu autoritate publică sunt întemeiate pe lege.

Controlul jurisdicțional al deciziilor adoptate de agențiile administrative și de alte organisme investite cu autoritate publică este garantat.

Art. 20

Orice persoană care încalcă prevederile Constituției privind drepturile omului și libertățile fundamentale este personal responsabilă și nu poate fi exonerată de răspundere prin invocarea unui ordin superior.

Secțiunea a 2-a: Drepturi și libertăți politice și personale

Art. 21

Orice persoană are dreptul la viață.

În Republica Croația nu se aplică pedeapsa capitală.

Art. 22

Libertatea și personalitatea fiecăruia sunt inviolabile.

Nicio persoană nu poate fi privată de libertate și libertatea acesteia nu poate fi restrânsă decât în baza unei hotărâri judecătorești, conform legii.

Art. 23

Nicio persoană nu poate supușă niciunei forme de maltratare, fără consimțământul acesteia, sau experimentelor medicale sau științifice.

Munca forțată sau obligatorie este interzisă.

Art. 24

Nicio persoană nu poate fi arestată sau reținută fără un mandat judecătoresc. Un astfel de mandat trebuie citit și înmănat persoanei care este arestată, la momentul arestării.

Poliția poate aresta o persoană fără a avea un mandat atunci când se suspectează în mod rezonabil că persoana în cauză a săvârșit o infracțiune gravă, așa cum este aceasta definită prin lege. Persoana arestată trebuie prompt informată, în termeni pe care să îi poată înțelege, cu privire la motivul arestării și la drepturile pe care le are prin lege.

Persoana arestată sau reținută are dreptul să introducă o acțiune în fața unei instanțe, care va decide, fără întârziere, cu privire la caracterul legal al unei astfel de arestări.

Art. 25

Toate persoanele arestate și condamnate trebuie tratate în mod uman, cu respectarea demnității acestora.

Orice persoană care este reținută și acuzată de săvârșirea unei infracțiuni are dreptul să se prezinte în instanță, în cel mai scurt timp posibil precizat prin lege, și să fie achitată sau condamnată în termenul legal.

Un deținut poate fi eliberat pe cauțiune pentru a se putea apăra.

Orice persoană care a fost privată de libertate sau condamnată în mod ilegal este îndreptățită, conform legii, la daune și la scuze publice.

Art. 26

Toți cetățenii Republicii Croația și străinii sunt egali în fața instanțelor, în fața organismelor guvernamentale și a altor organisme investite cu autoritate publică.

Art. 27

Baroul, în calitate de serviciu autonom și independent, trebuie să acorde oricărei persoane asistență juridică gratuită, conform legii.

Art. 28

Orice persoană este presupusă a fi nevinovată și nu poate fi considerată ca fiind vinovată de săvârșirea unei infracțiuni până când vinovăția acesteia este dovedită printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

Art. 29

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, în fața unei instanțe stabilite în mod legal, independente și imparțiale, care va decide, într-un termen rezonabil, cu privire la drepturile și obligațiile persoanei sau cu privire la suspiciunea ori acuzarea pentru săvârșirea unei infracțiuni.

În cazul unei suspiciuni sau acuzații pentru săvârșirea unei infracțiuni, persoana suspectată, acuzată sau condamnată în justiție are dreptul:

- să fie informată cu promptitudine și în detaliu, într-o limbă pe care o înțelege, cu privire la natura și la motivele care stau la baza acuzațiilor care îi sunt aduse și la probele care o incriminează;
- să aibă suficient timp și mijloace pentru pregătirea apărării;
- la un avocat al apărării și la libera comunicare cu acesta, precum și să fie informată cu privire la acest drept;
- să se apere singură sau să i se asigure asistența de către avocatul pe care îl alege și, dacă nu dispune de resursele necesare pentru a angaja un avocat, să beneficieze de un avocat din oficiu în condițiile prevăzute de lege;
- să fie judecată în prezența sa dacă se află la dispoziția instanței;
- să interogheze sau să ceară interogarea martorilor acuzării și să solicite participarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;
- să fie asistată în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege limba folosită de instanță.

Persoana suspectată, acuzată sau urmărită în justiție nu poate fi obligată să își recunoască vinovăția.

Probele obținute ilegal nu pot fi admise în cadrul procedurilor judiciare.

Procedura penală poate fi inițiată în fața instanței judecătorești numai la solicitarea unui procuror autorizat.

Art. 30

Conform prevederilor legale, sentința pentru o infracțiune gravă sau extrem de dezonorantă poate avea drept consecință pierderea drepturilor dobândite sau interzicerea dobândirii, pentru o perioadă specifică de timp, a anumitor drepturi

legate de desfășurarea unor activități specifice, dacă acest lucru este necesar în vederea protejării ordinii juridice.

Art. 31

Nicio persoană nu poate fi pedepsită pentru un act care, înainte de săvârșirea acestuia, nu a fost definit ca fiind o infracțiune sancționabilă prin lege sau prin dreptul internațional și nu poate fi condamnată la o pedeapsă care nu a fost prevăzută prin lege. În cazul în care, după săvârșirea unui act, legea prevede o pedeapsă mai puțin severă, pedeapsa respectivă va fi aplicată.

Nicio persoană nu poate fi judecată din nou sau pedepsită în cadrul unei proceduri penale pentru un act pentru care a fost deja achitată sau condamnată printr-o hotărâre judecătorească definitivă, conform legii.

Cazurile și motivele care pot sta la baza reinițierii procedurilor judiciare conform alineatului 2 al prezentului articol pot fi prevăzute numai prin lege, conform Constituției și tratatelor internaționale.

Prescripția nu se aplică infracțiunilor de speculă de război sau infracțiunilor săvârșite în timpul transformărilor economice și privatizărilor și celor săvârșite în timpul războiului pentru patrie și al reintegrării pașnice, în timpul războiului și pe durata unei stări clare și iminente de pericol asupra independenței și integrității teritoriale a statului, conform celor prevăzute de lege, sau celor care nu pot beneficia de prescripție în baza tratatelor internaționale. Orice câștiguri obținute prin astfel de fapte ori în legătură cu ele vor fi confiscate.

Art. 32

Orice persoană aflată legal pe teritoriul Republicii Croația se bucură de libertatea de circulație și de libertatea de a-și alege reședința.

Orice cetățean al Republicii Croația are dreptul de a părăsi teritoriul statului în orice moment și de a se stabili în străinătate, permanent sau temporar, precum și de a se întoarce în țara natală în orice moment.

Libertatea de circulație pe teritoriul Republicii Croația și dreptul de a intra în țară sau de a o părăsi pot fi restrânse, în mod excepțional, prin lege, dacă acest lucru este necesar în vederea protejării ordinii juridice sau a sănătății și a drepturilor și libertăților altora.

Art. 33

Cetățenii străini și apatrizii pot obține azil în Republica Croația, cu excepția cazului în care sunt urmăriți în justiție pentru săvârșirea unor infracțiuni non-politice sau pentru desfășurarea de activități care contravin principiilor de bază ale dreptului internațional.

Niciun străin aflat în mod legal pe teritoriul Republicii Croația nu poate fi expulzat sau extrădat într-un alt stat, decât în baza unei hotărâri luate în conformitate cu un tratat internațional sau conform legii.

Art. 34

Domiciliul este inviolabil.

Numai instanța poate dispune percheziția unei locuințe sau a altor incinte, prin emiterea unui mandat care va include o motivare, conform prevederilor legale.

Locatarul sau reprezentantul acestuia are dreptul să fie prezent pe durata percheziției locuinței sau a altor incinte, în prezența obligatorie a doi martori.

În anumite condiții prevăzute prin lege, autoritățile polițienești pot pătrunde în locuința sau în incinta unei persoane și pot desfășura o percheziție în absența martorilor, chiar fără mandat de percheziție sau fără consimțământul locatarului, dacă acest lucru este indispensabil pentru punerea în aplicare a unui mandat de arestare sau pentru prinderea unui delincvent ori pentru prevenirea punerii grave în pericol a vieții și sănătății persoanelor sau a unor pierderi materiale importante.

O percheziție menită să identifice sau să asigure probele, cu privire la care există o probabilitate întemeiată de a fi găsite în locuința autorului unei infracțiuni, poate fi efectuată numai în prezența martorilor.

Art. 35

Tuturor persoanelor li se garantează respectul și protecția legală a vieții personale și de familie, a demnității, reputației și onoarei.

Art. 36

Libertatea și confidențialitatea corespondenței și a tuturor celorlalte mijloace de comunicare sunt garantate și inviolabile.

Restricțiile necesare pentru protecția securității statului și desfășurarea procedurilor penale pot fi prevăzute numai prin lege.

Art. 37

Tuturor persoanelor le este garantată siguranța și confidențialitatea datelor personale. Fără consimțământul persoanei respective datele personale pot fi colectate, procesate și folosite numai în condițiile specificate prin lege.

Protecția datelor și supravegherea lucrărilor sistemelor informatice de pe teritoriul statului sunt reglementate prin lege.

Folosirea datelor personale în alt scop decât cel în care au fost colectate este interzisă.

Art. 38

Este garantată libertatea de gândire și de exprimare.

Libertatea de exprimare include, în mod specific, libertatea presei și a altor mijloace de comunicare, libertatea cuvântului și exprimării publice și libera înființare a tuturor instituțiilor de comunicare publică.

Cenzura este interzisă. Jurnaliștii au dreptul la libertatea presei și la accesul la informații.

Liberul acces la informațiile deținute de orice autoritate publică este garantat. Restrângerile dreptului de acces la informațiile publice trebuie să fie proporționale cu natura cauzei unei astfel de restrângeri în fiecare caz individual și necesare într-o societate liberă și democratică, în conformitate cu legea.

Dreptul la replică este garantat tuturor persoanelor ale căror drepturi constituționale și legale au fost încălcate prin informarea publicului.

Art. 39

Orice instigare sau provocare la război sau recurgere la violență, la ură pe motiv de rasă, religie sau naționalitate și orice formă de intoleranță sunt interzise și pedepsite prin lege.

Art. 40

Libertatea conștiinței, libertatea religioasă și libertatea de a practica religia și alte convingeri sunt garantate.

Art. 41

Toate comunitățile religioase sunt egale în fața legii și sunt separate de stat.

Comunitățile religioase sunt libere, conform legii, să desfășoare servicii religioase în mod public, să deschidă școli, instituții de învățământ și de altă natură, instituții sociale și caritabile, să le gestioneze și să se bucure de protecția și sprijinul statului în desfășurarea activităților lor.

Art. 42

Tuturor persoanelor li se garantează dreptul la organizarea de întruniri publice și de proteste pașnice, în conformitate cu legea.

Art. 43

Tuturor persoanelor li se garantează dreptul la libertatea de asociere în scopul protejării intereselor lor sau al promovării convingerilor și obiectivelor lor sociale, economice, politice, naționale, culturale și de altă natură. În acest scop, toate persoanele pot forma în mod liber sindicate și alte asociații, se pot alătura acestora sau pot renunța la calitatea de membru, în conformitate cu legea.

Exercitarea acestui drept este restrânsă prin interzicerea oricărei amenințări violente aduse ordinii democratice constituționale și independenței, unității și integrității teritoriale ale Republicii Croația.

Art. 44

Fiecare cetățean al Republicii Croația are dreptul, în condiții egale, să ia parte la gestionarea treburilor publice și să aibă acces la serviciile publice.

Art. 45

Toți cetățenii croați care au împlinit vârsta de optsprezece ani au drept de vot universal și egal în alegerile pentru Parlamentul croat, pentru Președintele

Republicii Croația și pentru Parlamentul european și în cadrul procedurilor decizionale exprimate prin referendum național, în conformitate cu legea.

În cadrul alegerilor pentru Parlamentul croat alegătorii care nu au domiciliul în Republica Croația pot alege trei reprezentanți în conformitate cu legea.

În cadrul alegerilor pentru Parlamentul croat, pentru Președintele Republicii Croația și pentru Parlamentul european și în cadrul procedurilor decizionale exprimate prin referendum național sufragiul va fi exercitat prin alegeri directe și vot secret, iar alegătorii care nu au domiciliul în Republica Croația vor vota la secții de vot în cadrul reprezentanțelor diplomatice și consulare ale Republicii Croația în țările în care se află acești cetățeni.

În cadrul alegerilor pentru Parlamentul croat, pentru Președintele Republicii Croația și pentru Parlamentul european, precum și în cadrul procedurilor decizionale exprimate prin referendum național Republica Croația va asigura exercitarea votului de către cetățenii săi cu domiciliul în Republica Croația care se găsesc în afara granițelor în ziua alegerilor astfel încât aceștia să poată vota în cadrul reprezentanțelor diplomatice și consulare ale Republicii Croația în țările în care se află sau în orice alt mod prevăzut de lege.

Art. 46

Toate persoanele au dreptul să depună petiții și reclamații, să facă propuneri către Guvern și alte organisme publice și să primească răspunsuri la acestea.

Art. 47

Serviciul militar și apărarea Republicii Croația sunt responsabilitatea fiecărui cetățean capabil al Republicii Croația.

Dreptul la obiecție pe motive de conștiință este recunoscut tuturor celor care, din motive religioase sau morale, nu vor să participe la exercitarea serviciului militar în cadrul forțelor armate. Persoanele respective sunt obligate să îndeplinească alte îndatoriri prevăzute prin lege.

Secțiunea a 3-a: Drepturi economice, sociale și culturale

Art. 48

Dreptul de proprietate este garantat.

Dreptul de proprietate presupune obligații. Proprietarii și utilizatorii proprietăților contribuie la nivelul general de bunăstare.

Un străin poate achiziționa proprietăți în condițiile prevăzute prin lege.

Dreptul la moștenire este garantat.

Art. 49

Libertatea antreprenorială și a pieței constituie baza sistemului economic al Republicii Croația.

Statul trebuie să asigure tuturor antreprenorilor un statut egal pe piață. Abuzul poziției de monopol, așa cum este acesta definit prin lege, este interzis.

Statul stimulează progresul economic și bunăstarea socială și se îngrijește de dezvoltarea economică a tuturor regiunilor.

Drepturile dobândite prin investirea capitalului nu pot fi reduse prin lege sau prin orice alt act juridic.

Investitorilor străini li se garantează transferul liber și repatrierea profitului și a capitalului investit.

Art. 50

Proprietățile pot fi limitate sau expropriate prin lege, în interesul Republicii Croația, prin plata unei compensații egale cu valoarea de piață a acestora.

Exercitarea libertății antreprenoriale și a drepturilor de proprietate pot fi restrânse, în mod excepțional, prin lege, în scopul protejării intereselor și securității Republicii Croația, a naturii, a mediului și a sănătății publice.

Art. 51

Toate persoanele participă la acoperirea cheltuielilor publice, în funcție de capacitățile lor economice.

Sistemul de impozitare se bazează pe principiul egalității și echității.

Art. 52

Marea, țărmul mării și insulele, apa, spațiul aerian, resursele minerale și alte resurse naturale, precum și pământul, pădurile, fauna și flora, alte părți ale naturii, proprietățile imobiliare și bunurile cu o valoare culturală, istorică, economică sau ecologică, prevăzute prin lege ca fiind de interes pentru Republica Croația se bucură de protecția specială a statului.

Modul în care bunurile de interes pentru Republica Croația pot fi folosite și exploatare de deținătorii drepturilor asupra acestora și de către proprietarii lor, precum și compensația pentru restricțiile impuse cu privire la acestea sunt reglementate prin lege.

Art. 53

Banca Națională a Croației este banca centrală a Republicii Croația.

Banca Națională a Croației este independentă în activitatea sa și răspunde în fața Parlamentului croat.

Banca Națională a Croației este condusă și operațiunile sale sunt efectuate de Guvernatorul Băncii Naționale.

Statutul, scopul, atribuțiile și misiunea Băncii Naționale a Croației sunt reglementate prin lege.

Art. 54

Biroul Național de Audit este instituția supremă de audit în Republica Croația și este autonom și independent în activitatea sa.

Biroul Național de Audit este condus de Auditorul General, care răspunde în fața Parlamentului croat.

Înființarea, organizarea, competența și funcționarea Biroului Național de Audit sunt reglementate de lege.

Art. 55

Orice persoană are dreptul să muncească și să se bucure de libertatea de a munci.

Oricine este liber să își aleagă profesia și ocupația și toate locurile de muncă și îndatoririle sunt accesibile tuturor persoanelor, în aceleași condiții.

Art. 56

Toți angajații au dreptul la o remunerație care să asigure un nivel de trai liber și decent pentru aceștia și familiile lor.

Numărul maxim de ore de muncă este reglementat prin lege.

Fiecare angajat are dreptul la odihnă săptămânală și la concediu anual plătit, iar la aceste drepturi nu se poate renunța.

Conform legii, angajații pot participa în procesul de luare a deciziilor la nivel de întreprindere.

Art. 57

Dreptul angajaților și al membrilor familiilor acestora la securitate socială și asigurări sociale este reglementat prin lege și prin contracte colective.

Drepturile legate de naștere, de maternitate și de îngrijirea copilului sunt reglementate prin lege.

Art. 58

Statul asigură dreptul la asistență pentru persoanele slăbite, neajutate și pentru alte categorii de persoane care nu își pot satisface nevoile de bază datorită somajului sau incapacității de muncă.

Statul acordă atenție specială protecției persoanelor cu dizabilități și integrării acestora în viața socială.

Statul acordă atenție specială protecției veteranilor de război croați și veteranilor de război croați cu dizabilități, precum și văduvelor, părinților și copiilor celor căzuți în război pentru Croația.

Primirea de ajutoare umanitare din străinătate nu poate fi interzisă.

Art. 59

Tuturor persoanelor li se garantează dreptul la îngrijirea sănătății, în conformitate cu legea.

Art. 60

În vederea protejării intereselor lor economice și sociale, toți angajații au dreptul să formeze sindicate și sunt liberi să se afilieze sau să renunțe la calitatea de membru al acestora.

Sindicatul pot forma federații și se pot afilia organizațiilor sindicale internaționale. Constituirea de sindicate în cadrul forțelor armate și a serviciilor polițienești poate fi restricționată prin lege.

Angajatorii au dreptul să înființeze asociații și sunt liberi să se aflije sau să renunțe la calitatea de membru al acestora.

Art. 61

Dreptul la grevă este garantat.

Dreptul la grevă poate fi restrâns în cazul forțelor armate, al poliției, administrației publice sau al serviciilor publice, așa cum se prevede prin lege.

Art. 62

Familia se bucură de protecția specială a statului.

Căsătoria și raporturile juridice din cadrul căsătoriei, uniunile consensuale și familia sunt reglementate prin lege.

Art. 63

Statul protejează maternitatea, copiii și tinerii și creează condițiile sociale, culturale, educaționale, materiale și de altă natură, necesare pentru promovarea dreptului la o viață decentă.

Art. 64

Părinții au îndatorirea de a crește, a sprijini și a-și educa copiii și dispun de dreptul și libertatea de a decide în mod independent cu privire la modul de creștere a acestora.

Părinții sunt responsabili de asigurarea dreptului copiilor lor la o dezvoltare completă și armonioasă a personalității acestora.

Copiii cu dizabilități fizice și mentale sau care au fost neglijați din punct de vedere social au dreptul la îngrijiri speciale, educație și bunăstare.

Copiii au obligația de a avea grijă de părinți atunci când aceștia sunt bătrâni și neajutorați.

Statul se îngrijește în mod special de minorii fără părinți sau de copiii neglijați de părinți.

Art. 65

Toate persoanele au datoria de a proteja copiii și persoanele neajutorate.

Copiii nu pot fi angajați înainte de a ajunge la vârsta prevăzută de lege și nu pot fi obligați sau nu li se poate permite să îndeplinească munci care sunt dăunătoare pentru sănătatea sau conduita lor morală.

Tinerii, mamele și persoanele cu dizabilități au dreptul la măsuri speciale de protecție la locul de muncă.

Art. 66

În Republica Croația orice persoană are acces la educație în condiții de egalitate și în conformitate cu aptitudinile sale.

Învățământul obligatoriu este gratuit, în conformitate cu legea.

Art. 67

În condițiile prevăzute de lege, pot fi înființate școli și instituții de învățământ private.

Art. 68

Autonomia universitară este garantată.

Universitățile decid în mod independent cu privire la organizarea și activitatea proprie, în conformitate cu legea.

Art. 69

Libertatea de creație științifică, culturală și artistică este garantată.

Statul stimulează și sprijină dezvoltarea științei, culturii și artelor.

Statul protejează bunurile cu valoare științifică, culturală sau artistică ca valori spirituale naționale.

Protecția drepturilor morale și materiale rezultate în urma unor activități științifice, culturale, artistice, intelectuale și a altor activități creative este garantată.

Statul promovează și sprijină educația fizică și sportul.

Art. 70

Orice persoană are dreptul la o viață sănătoasă.

Statul asigură condițiile necesare pentru un mediu înconjurător sănătos.

Orice persoană este obligată să acorde o atenție specială protejării sănătății publice, a naturii și a mediului, în cadrul activităților desfășurate și în limitele competențelor sale.

HR

CAPITOLUL IV Organizarea guvernământului

Secțiunea 1: Parlamentul croat

Art. 71

Parlamentul croat este organul reprezentativ al poporului și este investit cu putere legislativă în Republica Croația.

Art. 72

Parlamentul croat are cel puțin 100 și cel mult 160 de membri, aleși în baza sufragiului direct, universal și egal, prin vot secret.

Art. 73

Membrii Parlamentului croat sunt aleși pentru un mandat de patru ani.

Numărul membrilor Parlamentului croat, precum și condițiile și procedurile aplicabile pentru alegerea acestora sunt reglementate prin lege.

Art. 74

Alegerea membrilor Parlamentului croat are loc nu mai târziu de 60 de zile de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului croat.

Prima sesiune a Parlamentului croat are loc nu mai târziu de 20 de zile de la încheierea alegerilor.

Parlamentul croat este constituit la prima sa sesiune prin alegerea Președintelui acestuia de către majoritatea membrilor prezenți.

Art. 75

Membrii Parlamentului croat nu au mandat imperativ.

Membrii Parlamentului croat primesc o remunerație pecuniară periodică și dispun și de alte drepturi prevăzute prin lege.

Art. 76

Membrii Parlamentului croat se bucură de imunitate.

Niciun reprezentant nu poate fi urmărit în justiție, reținut sau pedepsit pentru o opinie sau pentru un vot exprimat în Parlamentul croat.

Niciun reprezentant nu poate fi reținut și nu se poate iniția nicio procedură penală împotriva acestuia fără consimțământul Parlamentului croat.

Un reprezentant poate fi reținut fără consimțământul Parlamentului croat numai dacă a fost prins în flagrant delict, atunci când a săvârșit o infracțiune care este sancționată cu o pedeapsă cu închisoarea mai mare de cinci ani. În acest caz, Președintele Parlamentului croat trebuie notificat în acest sens.

În cazul în care Parlamentul croat nu este reunit în sesiune, reținerea unui reprezentant sau continuarea procedurii penale declanșate împotriva acestuia trebuie aprobată, iar dreptul la imunitate al acestuia va fi stabilit de către comisia pentru prerogative și imunitate, o astfel de decizie fiind ulterior confirmată de către Parlamentul croat.

Art. 77

Mandatul membrilor Parlamentului croat poate fi prelungit, prin lege, numai în caz de război sau în situațiile prevăzute de articolele 17 și 101 din Constituție.

Art. 78

Parlamentul croat poate fi dizolvat în vederea organizării de alegeri anticipate dacă acest lucru este decis de majoritatea membrilor săi.

Conform articolului 104 Președintele Republicii poate dizolva Parlamentul croat.

Art. 79

Parlamentul croat este reunit în sesiune ordinară de două ori pe an: prima perioadă este cuprinsă între 15 ianuarie și 15 iulie, iar cea de-a doua între 15 septembrie și 15 decembrie.

Parlamentul croat convoacă sesiuni de urgență la solicitarea Președintelui Republicii, a Guvernului sau a majorității membrilor săi.

Președintele Parlamentului croat poate convoca o sesiune de urgență pe baza consultării prealabile a partidelor parlamentare.

Art. 80

Parlamentul croat are un Președinte și unul sau mai mulți vicepreședinți.

Organizarea internă și procedura de lucru a Parlamentului croat sunt reglementate prin Regulamentul acestuia.

Regulamentul este adoptat cu majoritatea tuturor membrilor.

Art. 81

Parlamentul croat:

- decide cu privire la adoptarea și la modificarea Constituției;
- adoptă legi;
- adoptă bugetul de stat;
- decide cu privire la declararea stării de război sau de pace;
- adoptă documente care exprimă politica Parlamentului croat;
- adoptă Strategia de securitate națională și Strategia de apărare a Republicii Croația;
- efectuează controlul civil al forțelor armate și al serviciilor de securitate ale Republicii Croația;
- decide cu privire la modificarea granițelor Republicii Croația;
- convoacă referendumuri;
- organizează alegeri, numește și eliberează din funcție, în conformitate cu Constituția și cu legea;
- supraveghează activitatea Guvernului Republicii Croația și a altor deținători ai autorității publice care răspund în fața Parlamentului croat, în conformitate cu Constituția și cu prevederile legale;
- acordă amnistie pentru infracțiuni;
- desfășoară alte activități, conform prevederilor Constituției.

Art. 82

Cu excepția cazului în care Constituția prevede altceva, Parlamentul croat ia decizii pe baza majorității voturilor, cu condiția ca majoritatea reprezentanților acestuia să fie prezenți în sesiunea respectivă.

Reprezentanții votează personal.

Art. 83

Legile (legile organice) care reglementează drepturile minorităților naționale sunt adoptate de către Parlamentul croat cu o majoritate de două treimi dintre voturile exprimate de către toți reprezentanții.

Legile (legile organice) care detaliază drepturile omului și libertățile fundamentale definite prin Constituție, sistemul electoral, modul de organizare,

competența și modul de funcționare al organismelor guvernamentale, precum și modul de organizare și competența organelor locale și regionale prin care se exercită autonomia locală sunt adoptate de Parlamentul croat cu majoritatea voturilor tuturor reprezentanților.

Decizia prevăzută la articolul 8 din Constituție este adoptată de către Parlamentul croat cu majoritatea a două treimi din voturile exprimate de către toți reprezentanții.

Art. 84

Sesiunile Parlamentului croat sunt publice.

Art. 85

Fiecare reprezentant al Parlamentului croat, partidele parlamentare și organele de lucru ale Parlamentului croat, precum și Guvernul Republicii Croația au dreptul de a propune legi.

Art. 86

Membrii Parlamentului croat au dreptul să pună întrebări membrilor Guvernului Republicii Croația, precum și miniștrilor individuali.

Cel puțin o zecime dintre reprezentanții Parlamentului croat pot depune o interpelare cu privire la funcționarea Guvernului Republicii Croația sau a membrilor individuali ai acestuia.

Regulamentul parlamentar reglementează detaliat procedura întrebărilor și interpelărilor.

Art. 87

Parlamentul croat poate convoca un referendum cu privire la o propunere de modificare a Constituției, la un proiect de lege sau la orice alt aspect care intră în sfera sa de competență.

La propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului, Președintele Republicii poate convoca un referendum cu privire la o propunere de modificare a Constituției și la orice alt aspect pe care acesta îl consideră important pentru independența, unitatea și existența Republicii Croația.

Parlamentul croat convoacă un referendum cu privire la aspectele menționate în alineatele 1 și 2 ale prezentului articol, atunci când i se solicită acest lucru de către zece la sută dintre toți cetățenii cu drept de vot din Republica Croația.

La un astfel de referendum, deciziile vor fi luate pe baza majorității voturilor persoanelor care au votat.

Deciziile luate prin referendum sunt obligatorii.

Se va adopta o lege privind referendumurile. O astfel de lege poate preciza și condițiile pentru organizarea de referendumuri consultative.

Art. 88

Parlamentul croat poate autoriza Guvernul Republicii Croația, pe o perioadă maximă de un an, să reglementeze prin decrete anumite aspecte care sunt de

competența sa, cu excepția celor privind detalierea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, definite prin Constituție, a drepturilor naționale, a sistemului electoral, a modului de organizare, a competenței și a modului de funcționare al organelor guvernamentale și al organelor locale prin care se exercită autonomia locală.

Decretele bazate pe lege nu au efect retroactiv.

Decretele adoptate pe baza legii nu mai sunt valabile după expirarea perioadei de un an de la data acordării respectivei autorizații, cu excepția cazului în care Parlamentul croat decide altceva.

Art. 89

Legile sunt promulgate de către Președintele Republicii în termen de opt zile de la data la care au fost adoptate de către Parlamentul croat.

În cazul în care Președintele Republicii consideră că legea promulgată nu este în conformitate cu Constituția, acesta poate iniția procedurile de examinare a constituționalității legii respective în fața Curții Constituționale a Republicii Croația.

Art. 90

Înainte de a intra în vigoare, legile și alte norme și reglementări ale organelor guvernamentale trebuie publicate în „*Narodne Novine*”, Monitorul Oficial al Republicii Croația.

Înainte de a intra în vigoare, normele și reglementările organelor investite cu autoritate publică trebuie publicate într-un mod accesibil, în conformitate cu legea.

O lege intră în vigoare cel devreme în cea de-a opta zi de la publicarea sa, cu excepția cazului în care legea prevede altceva în mod excepțional, din motive justificate.

Legile și alte reglementări ale organismului sau organelor guvernamentale investite cu autoritate publică nu au efect retroactiv.

Numai prevederile individuale ale unei legi pot avea efect retroactiv în mod excepțional, din motive justificate.

Art. 91

Veniturile și cheltuielile de stat sunt stabilite prin bugetul de stat.

Parlamentul croat adoptă legea bugetului de stat cu majoritatea membrilor săi.

O lege a cărei punere în aplicare necesită resurse financiare trebuie să specifice sursele unor astfel de resurse.

Art. 92

Parlamentul croat poate forma comisii de anchetă cu privire la orice problemă de interes public.

Structura, competența și puterile acestor comisii de anchetă sunt stabilite în conformitate cu legea.

Președintele unei comisii de anchetă este ales de majoritatea reprezentanților opoziției parlamentare.

Art. 93

Avocatul Poporului este un mandatar al Parlamentului croat responsabil pentru protecția și promovarea drepturilor omului și libertăților înscrise în Constituție, legi și tratatele internaționale referitoare la drepturile omului și libertăți ratificate de Republica Croația.

Orice persoană poate depune o plângere la Avocatul Poporului dacă se apreciază că drepturile sale constituționale sau legale au fost amenințate ori încălcate ca rezultat al unui act ilegal sau ilicit al autorităților centrale ori al funcționarilor publici, al autorităților locale sau regionale autonome ori al organelor învestite cu autoritate publică.

Avocatul Poporului este ales de Parlamentul croat pentru un mandat de opt ani. Avocatul Poporului este autonom și independent în activitatea sa.

Condițiile pentru alegerea și eliberarea din funcție a Avocatului Poporului și a adjuncților acestuia, precum și sfera de competență și modul lor de lucru sunt reglementate prin lege. Avocatul Poporului poate fi, de asemenea, investit prin lege cu atribuții referitoare la persoanele fizice și juridice, pentru a le proteja drepturile fundamentale constituționale.

Avocatul Poporului și alți mandatarai ai Parlamentului croat responsabili pentru promovarea și protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale se bucură de aceeași imunitate ca și reprezentanții în Parlamentul croat.

Secțiunea a 2-a: Președintele Republicii Croația

Art. 94

Președintele Republicii Croația reprezintă Republica Croația în țară și în străinătate.

Președintele Republicii asigură funcționarea normală și echilibrată și stabilitatea administrației publice.

Președintele Republicii este responsabil de apărarea independenței și integrității teritoriale a Republicii Croația.

Art. 95

Președintele Republicii este ales în mod direct prin vot secret, pe baza sufragiului universal și egal, pentru un mandat de cinci ani.

Nicio persoană nu poate fi aleasă în funcția de Președinte al Republicii mai mult de două ori.

Președintele Republicii este ales cu majoritatea voturilor alegătorilor care participă la vot. Dacă niciunul dintre candidați nu a obținut o astfel de majoritate, se organizează noi alegeri după 14 zile.

La noile alegeri au dreptul să se prezinte primii doi candidați care au obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur. Dacă unul dintre acești doi candidați se retrage, următorul candidat care a obținut cel mai mare număr de voturi are dreptul de a candida la noile alegeri.

Alegerile pentru desemnarea Președintelui Republicii se organizează cu cel puțin 30 de zile și cel mult 60 de zile înainte de expirarea mandatului Președintelui în exercițiu.

Înainte de ocuparea funcției, Președintele Republicii depune un jurământ solemn în fața Președintelui Curții Constituționale, prin care își declară loialitatea față de Constituție.

Alegerea Președintelui Republicii, jurământul și depunerea acestuia sunt reglementate prin lege.

Art. 96

Președintele Republicii nu poate îndeplini nicio altă îndatorire profesională sau publică.

După alegere, Președintele Republicii renunță la calitatea de membru al unui partid politic, notificând în acest sens Parlamentul croat.

Art. 97

În cazul în care Președintele Republicii este temporar împiedicat să își exercite îndatoririle care îi revin din cauza absenței, îmbolnăvirii sau concediului anual de odihnă, acesta își poate încredința atribuțiile Președintelui Parlamentului croat. Președintele Republicii decide cu privire la reluarea îndatoririlor sale.

În cazul în care Președintele Republicii este împiedicat să își exercite îndatoririle pe o perioadă mai lungă, din cauza îmbolnăvirii sau incapacității și, în special, dacă acesta nu poate lua o decizie cu privire la încredințarea îndatoririlor sale unui substitut interimar, Președintele Parlamentului croat își asumă temporar îndatoririle Președintelui Republicii, pe baza deciziei Curții Constituționale. Curtea Constituțională decide în acest sens, la propunerea Guvernului.

În cazul decesului sau demisiei, care trebuie depusă la Președintele Curții Constituționale a Republicii Croația, cu notificarea Președintelui Parlamentului croat, sau în cazul în care Curtea Constituțională stabilește motivele pentru încetarea mandatului Președintelui Republicii, îndatoririle Președintelui interimar al Republicii sunt preluate de către Președintele Parlamentului croat, în baza Constituției.

Atunci când Președintele Parlamentului croat emite un act de promulgare a unei legi în calitate de Președinte interimar, actul respectiv trebuie contrasemnat de către Prim-ministrul Republicii Croația.

Alegerile pentru președinția Republicii trebuie să se desfășoare în termen de 60 de zile de la data la care Președintele interimar al Republicii a preluat îndatoririle respective, conform alineatului 3 al prezentului articol.

Art. 98

Președintele Republicii:

- dispune organizarea de alegeri pentru Parlamentul croat și convoacă prima sesiune a acestuia;
- convoacă referendumuri, în conformitate cu Constituția;
- încredințează mandatul cu privire la formarea Guvernului persoanei care, după distribuirea locurilor în Parlamentul croat și după consultațiile organizate, se bucură de încrederea majorității membrilor acestuia;
- acordă grațierea;
- acordă decorații și alte distincții prevăzute prin lege;
- îndeplinește alte îndatoriri prevăzute prin Constituție.

Art. 99

Președintele Republicii și Guvernul Republicii Croația cooperează în vederea formulării și punerii în aplicare a politicii externe.

La propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului, Președintele Republicii decide cu privire la înființarea misiunilor diplomatice și a birourilor consulare ale Republicii Croația în străinătate.

Pe baza contrasemnăturii prealabile a Prim-ministrului Republicii Croația, Președintele Republicii numește și recheamă reprezentanții diplomați ai Republicii Croația la propunerea Guvernului și pe baza avizului comisiei competente a Parlamentului croat.

Președintele Republicii primește scrisorile de acreditare și scrisorile de rechemare ale reprezentanților diplomați străini.

Art. 100

Președintele Republicii este Comandantul Forțelor Armate ale Republicii Croația.

Președintele Republicii numește și eliberează din funcție comandanții militari, conform legii.

Pe baza deciziei Parlamentului croat, Președintele Republicii poate declara război sau încheia pacea.

În cazul unei amenințări imediate la independența, unitatea și existența statului, pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului, Președintele Republicii poate dispune angajarea de forțe armate, chiar dacă nu a fost declarată starea de război.

Art. 101

În timpul stării de război, Președintele Republicii poate emite decrete cu forță de lege, în baza motivelor și în limitele autorității obținute de la Parlamentul croat. Dacă Parlamentul croat nu se află în sesiune, Președintele Republicii este autorizat să reglementeze toate problemele impuse de starea de război prin decrete cu forță de lege.

În cazul unei amenințări imediate la independența, unitatea și existența statului sau în cazul în care organismele guvernamentale sunt împiedicate să își exercite în mod regulat îndatoririle lor constituționale, la propunerea Prim-ministrului și pe baza contrasemnăturii acestuia, Președintele Republicii emite decrete cu forță de lege.

Președintele Republicii supune aprobării Parlamentului croat decretele cu forță de lege, imediat ce acesta se poate întruni.

În cazul în care Președintele Republicii nu supune un decret spre aprobarea Parlamentului croat, așa cum se prevede la secțiunea 3 a prezentului articol, sau în cazul în care Parlamentul croat nu îl aprobă, respectivul decret cu forță de lege încetează să fie în vigoare.

În cazul indicat la alineatele 1 și 2 ale acestui articol, Președintele Republicii poate convoca o sesiune a Guvernului, pe care o poate prezida.

Art. 102

Președintele Republicii poate propune Guvernului să organizeze o ședință pentru a analiza anumite aspecte.

Președintele Republicii poate asista la ședința Guvernului și poate lua parte la deliberări.

Art. 103

În conformitate cu legea și cu Constituția, Președintele Republicii și Guvernul Republicii Croația cooperează în vederea coordonării operațiunilor serviciilor de securitate.

În baza avizului prealabil al comisiei competente a Parlamentului croat, numirea șefilor serviciilor de securitate este contrasemnată de către Președintele Republicii și de către Prim-ministrul Republicii Croația.

Art. 104

La propunerea Guvernului și pe baza contrasemnăturii Prim-ministrului, după consultarea cu reprezentanții partidelor parlamentare, Președintele Republicii poate dizolva Parlamentul croat dacă, după învestirea Guvernului, Parlamentul a adoptat o moțiune de cenzură împotriva Guvernului sau dacă nu a aprobat bugetul de stat în termen de 120 de zile de la data la care acesta a fost propus.

Președintele Republicii nu poate dizolva Parlamentul croat la propunerea Guvernului dacă au fost declanșate proceduri de punere sub acuzare împotriva acestuia pentru încălcarea Constituției.

Art. 105

Președintele Republicii poate fi pus sub acuzare pentru orice încălcare a Constituției pe care a comis-o în timpul exercitării îndatoririlor sale.

Procedurile de punere sub acuzare a Președintelui Republicii pot fi inițiate de către Parlamentul croat cu o majoritate de două treimi dintre toți reprezentanții.

Punerea sub acuzare a Președintelui Republicii este decisă de Curtea Constituțională a Republicii Croația cu o majoritate de două treimi dintre toți judecătorii.

Curtea Constituțională decide punerea sub acuzare a Președintelui Republicii în termen de 30 de zile de la data depunerii propunerii de punere sub acuzare a acestuia, pentru încălcarea Constituției.

În cazul în care Curtea Constituțională a Republicii Croația adoptă o decizie de punere sub acuzare, mandatul Președintelui Republicii încetează în virtutea Constituției.

Art. 106

Președintele Republicii se bucură de imunitate.

Președintele Republicii nu poate fi reținut, iar procedura penală nu poate fi declanșată față de acesta, fără consimțământul prealabil al Curții Constituționale.

Președintele Republicii poate fi reținut fără consimțământul prealabil al Curții Constituționale numai dacă a fost prins în flagrant delict în timp ce săvârșea o infracțiune care este sancționată cu o pedeapsă cu închisoarea mai mare de cinci ani. Într-un astfel de caz, organul de stat care l-a reținut pe Președintele Republicii trebuie să îl notifice imediat în acest sens pe Președintele Curții Constituționale.

Art. 107

În îndeplinirea îndatoririlor sale, Președintele Republicii este asistat de către organe consultative.

Membrii acestor organe sunt numiți și eliberați din funcție de către Președintele Republicii. Nimirile care nu respectă principiul separării puterilor în stat nu sunt permise.

Activitățile de consiliere, expertiză și alte sarcini sunt îndeplinite de către Președinția Republicii. Președinția Republicii și serviciile guvernului Republicii Croația cooperează pentru îndeplinirea sarcinilor de interes comun. Resursele financiare necesare pentru funcționarea Președinției Republicii vor fi asigurate din bugetul Republicii Croația.

Secțiunea a 3-a: Guvernul Republicii Croația

Art. 108

Guvernul Republicii Croația exercită competențe executive, în conformitate cu Constituția și cu prevederile legale.

Art. 109

Guvernul Republicii Croația este format din Prim-ministru, unul sau mai mulți viceprim-miniștri și miniștri.

Prim-ministrul și alți membri ai Guvernului nu pot îndeplini nicio altă îndatorire profesională sau publică fără consimțământul Guvernului.

Art. 110

Persoana căreia Președintele Republicii îi încredințează mandatul cu privire la formarea Guvernului propune membrii acestuia.

Imediat după formarea Guvernului, dar nu mai târziu de 30 de zile de la acceptarea mandatului, mandatarul prezintă Guvernul și programul său de lucru în fața Parlamentului croat și solicită un vot de încredere.

Guvernul își asumă răspunderea dacă votul de încredere este adoptat cu majoritatea voturilor tuturor membrilor Parlamentului croat.

Prim-ministrul și membrii Guvernului depun un jurământ solemn în fața Parlamentului croat. Textul jurământului este stabilit prin lege.

Pe baza hotărârii Parlamentului croat de exprimare a încrederii în Guvernul Republicii Croația, decizia de numire a Prim-ministrului este luată de Președintele Republicii, cu contrasemnătura Președintelui Parlamentului croat, iar decizia de numire a membrilor Guvernului este luată de către Prim-ministru, cu contrasemnătura Președintelui Parlamentului croat.

Art. 111

În cazul în care mandatarul nu reușește să formeze Guvernul în termen de 30 de zile de la data acceptării acestui mandat, Președintele Republicii poate decide să extindă acest termen, dar nu cu mai mult de 30 de zile suplimentare.

Dacă mandatarul nu reușește să formeze Guvernul în perioada suplimentară acordată sau dacă Guvernul propus nu obține votul de încredere al Parlamentului croat, Președintele Republicii încredințează mandatul de formare a Guvernului unei alte persoane.

Art. 112

În cazul în care Guvernul nu este format în conformitate cu articolele 110 și 111 din Constituție, Președintele Republicii numește un Guvern interimar nonpartizan (apolitic) și convoacă simultan alegeri anticipate pentru Parlamentul croat.

Art. 113

Guvernul Republicii Croația:

- propune proiecte de legi și alte acte Parlamentului croat;
- propune bugetul de stat și execuția bugetară anuală;
- pune în aplicare legi și alte decizii ale Parlamentului croat;
- adoptă decrete pentru punerea în aplicare a legilor;
- conduce politica internă și externă;
- furnizează îndrumări cu privire la politicile interne și externe;
- dirijează și controlează modul de funcționare al administrației publice;
- se ocupă de dezvoltarea economică a țării;
- dirijează activitatea și dezvoltarea serviciilor publice;
- îndeplinește alte îndatoriri prevăzute prin Constituție și prin lege.

Art. 114

Organizarea, modul de funcționare și de luare a deciziilor la nivel de Guvern sunt reglementate prin lege și prin regulamentul intern al acestuia.

Art. 115

Guvernul răspunde în fața Parlamentului croat.

Prim-ministrul și membrii Guvernului răspund în solidar pentru deciziile luate de Guvern și personal cu privire la competențele proprii.

Art. 116

La propunerea a cel puțin o cincime dintre membrii Parlamentul croat se poate organiza un vot de încredere în Prim-ministru, în membrii individuali ai Guvernului sau în Guvern ca întreg.

Un vot de încredere în Guvern poate fi, de asemenea, solicitat de către Prim-ministru.

Până la expirarea termenului de șapte zile de la data depunerii moțiunii în fața Parlamentul croat nu poate fi organizată nicio dezbatere sau niciun vot de încredere.

Dezbaterea sau votul de încredere trebuie încheiate în maximum 30 de zile de la data depunerii moțiunii în fața Parlamentul croat.

Moțiunea de cenzură este acceptată dacă a fost adoptată cu majoritatea numărului total de membri ai Parlamentului croat.

În cazul în care Parlamentul croat respinge propunerea de adoptare a unei moțiuni de cenzură, reprezentanții care au depus-o nu pot face o astfel de propunere din nou mai devreme de șase luni.

În cazul în care a fost adoptată o moțiune de cenzură împotriva Prim-ministrului sau a Guvernului ca întreg, Prim-ministrul și Guvernul își dau demisia. Dacă votul de încredere pentru un nou mandatar și pentru membrii propuși de acesta în vederea constituirii Guvernului nu este adoptat în termen de 30 de zile, Președintele Parlamentului croat trebuie să notifice acest aspect Președintelui Republicii Croația. După primirea notificării, Președintele Republicii emite imediat o decizie de dizolvare a Parlamentului croat și dispune, simultan, organizarea de alegeri pentru Parlamentul croat.

În cazul în care a fost adoptată o moțiune de cenzură împotriva unui membru al Guvernului, Prim-ministrul poate propune Parlamentului croat un alt membru, în vederea obținerii unui vot de încredere, sau Prim-ministrul și Guvernul în întregime își pot da demisia.

În toate cazurile de demisie a Prim-ministrului sau a Guvernului se aplică alineatul 7 din prezentul articol.

Art. 117

Modul de organizare și responsabilitățile, precum și modul de funcționare a administrației publice sunt reglementate prin lege.

Anumite responsabilități ale administrației publice pot fi încredințate prin lege organelor locale sau regionale prin intermediul cărora se realizează autonomia locală și organismelor legale investite cu autoritate publică.

Statutul funcționarilor publici și statutul juridic al angajaților guvernamentali este prevăzut prin lege și prin alte reglementări.

Secțiunea a 4-a: Puterea judecătorească

Art. 118

Puterea judecătorească este exercitată de instanțe.

Puterea judecătorească este autonomă și independentă.

Instanțele administrează justiția conform Constituției, legilor, tratatelor internaționale și altor izvoare de drept valide.

Art. 119

Curtea Supremă a Republicii Croația, în calitate de cea mai înaltă instanță, asigură aplicarea uniformă a legilor și egalitatea tuturor în fața legilor.

Președintele Curții Supreme a Republicii Croația este numit și eliberat din funcție de Parlamentul croat, la propunerea Președintelui Republicii, pe baza avizului prealabil al plenului Curții Supreme a Republicii Croația și a comisiei competente a Parlamentului croat. Președintele Curții Supreme a Republicii Croația este numit pentru un mandat de patru ani.

Înființarea, competența, structura și organizarea instanțelor și a procedurilor în instanță sunt reglementate prin lege.

Art. 120

Ședințele instanțelor sunt deschise publicului, iar hotărârile judecătorești sunt pronunțate în mod public, în numele Republicii Croația.

Accesul publicului la o ședință sau la o parte din aceasta poate fi interzis din motive necesare într-o societate democratică, în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității de stat, în special în cazul în care sunt judecați minori, sau în scopul protejării vieții private a părților sau în cazul disputelor conjugale și al procedurilor legate de tutelă și adopție ori în scopul protejării secretelor militare, oficiale ori de afaceri, precum și pentru protecția securității și apărarea Republicii Croația, dar numai în măsura în care, în opinia instanței, acest lucru este absolut necesar în circumstanțele respective specifice în care publicul poate dăuna intereselor justiției.

Art. 121

Judecătorii sunt investiți personal cu sarcina înfăptuirii justiției.

La administrarea justiției participă și asesori populari, în conformitate cu legea.

Art. 122

Conform legii, judecătorii se bucură de imunitate.

Judecătorii și asesorii populari care iau parte la administrarea justiției nu pot fi trași la răspundere pentru o opinie sau un vot exprimat în procesul de luare a deciziilor judiciare, cu excepția cazului în care încălcarea legii de către un judecător constituie o infracțiune.

Un judecător nu poate fi reținut în cadrul procedurilor penale inițiate pentru o infracțiune săvârșită în cursul îndeplinirii îndatoririlor sale judiciare fără consimțământul prealabil al Consiliului Național Judiciar.

Art. 123

Funcțiile judiciare sunt permanente.

Un judecător poate fi eliberat din funcție:

- la solicitarea sa;
- dacă acesta se află în incapacitate permanentă de a îndeplini funcția respectivă;
- dacă a fost condamnat pentru săvârșirea unei infracțiuni care îl face nedemn de a deține o funcție judecătorească;
- dacă, conform legii, aceasta este decizia Consiliului Național Judiciar ca urmare a săvârșirii unui act de încălcare gravă a disciplinei;
- la împlinirea vârstei de 70 de ani.

Împotriva hotărârii de eliberare din funcție, judecătorul are dreptul de a face recurs la Curtea Constituțională în termen de 15 zile de la data comunicării hotărârii respective, asupra căruia Curtea Constituțională trebuie să ia o decizie în conformitate cu procedura și în componența stabilite prin Legea constituțională privind Curtea Constituțională a Republicii Croația.

Împotriva hotărârii Consiliului Național Judiciar privind răspunderea disciplinară judecătorul are dreptul de a face recurs la Curtea Constituțională a Republicii Croația în termen de 15 zile de la data comunicării hotărârii respective. Curtea Constituțională decide cu privire la un astfel de recurs în conformitate cu modul și procedura stabilite prin Legea constituțională privind Curtea Constituțională a Republicii Croația.

În cazurile prevăzute la alineatele 4 și 5 ale prezentului articol, Curtea Constituțională trebuie să ia o decizie în termen de cel mult 30 de zile de la data introducerii recursului. Hotărârea Curții Constituționale exclude dreptul la o plângere constituțională.

Un judecător nu poate fi transferat împotriva voinței sale, cu excepția cazului în care instanța respectivă este desființată sau reorganizată conform legii.

Un judecător nu poate deține o funcție sau desfășura o activitate care, potrivit legii, este incompatibilă cu funcția judecătorească.

Art. 124

Consiliul Național Judiciar este un organ autonom și independent care asigură autonomia și independența puterii judecătorești în Republica Croația.

Conform legii și Constituției, judecătorii sunt numiți, promovați, transferați și eliberați din funcție de Consiliul Național Judiciar, care va decide, de asemenea, cu privire la toate aspectele legate de răspunderea disciplinară a judecătorilor și președinților de instanțe și complete, cu excepția Președintelui Curții Supreme a Republicii Croația.

Deciziile menționate la alineatul 2 ale prezentului articol sunt adoptate de Consiliu în mod imparțial și pe baza criteriilor prevăzute de lege.

Consiliul Național Judiciar participă la formarea și dezvoltarea carierei profesionale a judecătorilor și a personalului instanțelor judecătorești.

Consiliul Național Judiciar este alcătuit din 11 membri aleși de Parlamentul croat, dintre care șapte sunt judecători, doi profesori universitari și doi membri ai Parlamentului, unul dintre aceștia fiind din rândurile opoziției.

Președintele Consiliului Național Judiciar este ales dintre membrii săi.

Membrii Consiliului Național Judiciar sunt aleși pentru un mandat de patru ani. Nimeni nu poate fi membru al Consiliului Național Judiciar pentru mai mult de două mandate.

Competența, organizarea, modul de alegere și modul de funcționare al Consiliului Național Judiciar sunt reglementate prin lege.

HR

*Secțiunea a 5-a: Parchetul***Art. 125**

Parchetul este un organism judiciar autonom și independent, autorizat și însărcinat cu urmărirea în justiție a persoanelor care săvârșesc infracțiuni și alte abateri penale, cu luarea de măsuri legale în vederea protejării proprietății Republicii Croația și cu furnizarea de căi de atac pentru protejarea Constituției și a legii.

Procurorul-șef al Republicii Croația este numit în funcție de Parlamentul croat pentru un mandat de patru ani, la propunerea Guvernului Republicii Croația, pe baza avizului prealabil al comisiei competente a Parlamentului croat.

Procurorii adjuncți sunt numiți și eliberați din funcție de către Consiliul Național al Procurorilor Publici, care decide și cu privire la răspunderea disciplinară a acestora.

Procurorii adjuncți sunt numiți pe viață.

Consiliul Național al Procurorilor Publici este alcătuit din 11 membri, dintre care șapte sunt procurori adjuncți, doi profesori universitari și doi membri ai Parlamentului, dintre care unul din rândurile opoziției.

Membrii Consiliului Național al Procurorilor Publici sunt aleși pentru un mandat de patru ani. Nimeni nu poate fi membru al Consiliului Național Judiciar pentru mai mult de două mandate.

Conducerea Parchetului General nu poate fi aleasă de Consiliul Național Judiciar.

Funcționarii din conducerea parchetelor nu pot fi aleși ca membri ai Consiliului Național al Procurorilor Publici.

Competența, organizarea, modul de alegere și modul de funcționare al Consiliului Național al Procurorilor Publici sunt reglementate prin lege.

Înființarea, modul de organizare, atribuțiile și competența Parchetului sunt reglementate prin lege.

Secțiunea a 6-a: Curtea Constituțională a Republicii Croația

Art. 126

Curtea Constituțională a Republicii Croația este formată din 13 judecători, aleși cu majoritate de două treimi de Parlamentul croat din rândul juriștilor remarcabili, în special judecători, procurori, avocați și profesori universitari în domeniul dreptului, după procedura și metoda stabilite de o lege constituțională. Durata mandatului judecătorilor Curții Constituționale este de opt ani și ea poate fi prelungită cu până la șase luni, în cazuri excepționale, dacă la expirarea mandatului unui judecător altul nu a fost încă ales sau nu și-a preluat funcția.

Procedurile legate de candidaturi și propunerea de judecători ai Curții Constituționale a Republicii Croația către Parlamentul croat se efectuează de către comisia Parlamentului croat însărcinată cu probleme constituționale.

Curtea Constituțională a Republicii Croația își alege Președintele pentru un mandat de patru ani.

Art. 127

Niciun judecător al Curții Constituționale a Republicii Croația nu poate îndeplini nicio altă funcție publică sau profesională.

Judecătorii Curții Constituționale a Republicii Croația se bucură de aceeași imunitate ca și membrii Parlamentului croat.

Art. 128

Un judecător al Curții Constituționale a Republicii Croația poate fi eliberat din funcție înainte de expirarea mandatului pentru care a fost ales dacă solicită să fie eliberat din funcție, dacă este condamnat la închisoare sau dacă se află în incapacitate permanentă de a-și îndeplini îndatoririle care îi revin, conform celor stabilite de Curtea Constituțională.

Art. 129

Curtea Constituțională a Republicii Croația:

- decide cu privire la conformitatea legilor cu Constituția;
- decide cu privire la conformitatea altor reglementări cu Constituția și cu legile;
- poate decide cu privire la constituționalitatea legilor, precum și cu privire la constituționalitatea legilor și a altor reglementări care și-au pierdut forța juridică, cu condiția ca, din momentul pierderii forței juridice și până la depunerea unei solicitări sau propuneri de inițiere a procedurilor, să nu fi trecut mai mult de un an;
- decide cu privire la plângerile constituționale împotriva hotărârilor individuale ale organelor guvernamentale, ale organelor locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală și ale persoanelor juridice cu autoritate publică, atunci când aceste hotărâri încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale omului, precum și dreptul la autonomie locală și regională garantat de Constituția Republicii Croația;
- supraveghează respectarea constituționalității și legalității și notifică Parlamentul croat cu privire la situațiile de neconstituționalitate și ilegalitate constatate;
- decide cu privire la conflictele de competență apărute între autoritățile legislative, executive și judiciare;
- decide, în conformitate cu Constituția, cu privire la punerea sub acuzare a Președintelui Republicii;
- supraveghează constituționalitatea programelor și activității partidelor politice și poate, conform Constituției, să le interzică;
- supraveghează caracterul constituțional și legal al alegerilor și al referendumurilor naționale și decide cu privire la disputele electorale care nu intră în competența instanțelor;
- îndeplinește alte îndatoriri prevăzute prin Constituție.

Art. 130

În cazul în care Curtea Constituțională stabilește că un organ nu a adoptat o normă sau o reglementare necesară pentru aplicarea Constituției, a unei legi sau a altei reglementări, deși era obligată să adopte o astfel de reglementare, aceasta notifică Guvernul în acest sens, în timp ce Parlamentul croat este notificat cu privire la reglementările pe care Guvernul este obligat să le adopte.

Art. 131

Curtea Constituțională a Republicii Croația abrogă legile constatate a fi neconstituționale.

Curtea Constituțională a Republicii Croația abrogă sau anulează orice altă reglementare constatată a fi neconstituțională sau ilegală.

În cazurile prevăzute la articolul 129, alineatul 1, a 3-a liniuță din Constituție, în cazul în care Curtea Constituțională a Republicii Croația constată că o lege nu este în conformitate cu Constituția sau că o altă reglementare nu este în conformitate cu Constituția și cu legea, aceasta adoptă o hotărâre prin care constată caracterul neconstituțional sau ilegal al acesteia.

Art. 132

Procedura și condițiile aplicabile pentru alegerea judecătorilor Curții Constituționale a Republicii Croația și pentru încheierea mandatului acestora, condițiile și termenele de inițiere a procedurilor de evaluare a caracterului constituțional și legal, procedura și efectele juridice ale hotărârilor acestei instanțe, protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, garantate prin Constituție, și alte aspecte importante pentru îndeplinirea atribuțiilor și desfășurarea activității Curții Constituționale a Republicii Croația sunt reglementate prin Legea constituțională.

Legea Constituțională este adoptată în conformitate cu procedura stabilită pentru modificarea Constituției.

Organizarea internă a Curții Constituționale a Republicii Croația este reglementată prin regulamentul său intern.

Secțiunea a 7-a: Autonomia locală și regională

Art. 133

Cetățenilor le este garantat dreptul la autonomie locală și regională.

Dreptul la autonomie locală și regională este exercitat prin intermediul organelor reprezentative locale și, respectiv, regionale, formate din membrii aleși prin vot secret, în cadrul unor alegeri libere, pe baza exprimării sufragiului general, direct și egal.

Cetățenii pot participa în mod direct la administrarea treburilor locale, prin organizarea de întâlniri, referendumuri și alte forme de luare a deciziilor în mod direct, în conformitate cu legea și cu statutul acestora.

Drepturile menționate în prezentul articol sunt exercitate de cetățenii Uniunii Europene în conformitate cu dreptul Uniunii Europene și cu acquis-ul comunitar.

Art. 134

Localitățile rurale și urbane sunt unități cu autonomie locală, iar teritoriul acestora este stabilit în modul prevăzut prin lege. Alte unități cu autonomie locală pot fi prevăzute prin lege.

Cantoanele sunt unități cu autonomie regională. Teritoriul unui canton este stabilit în modul prevăzut prin lege.

Prin lege, orașul capitală Zagreb poate avea statutul de canton. Orașele mai mari din Republica Croația pot primi, prin lege, autoritatea specifică cantoanelor.

În conformitate cu legea, formele de autonomie locală pot include localități sau părți ale acestora.

Art. 135

Unitățile locale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală desfășoară activitățile care intră în sfera lor de competență, prin care nevoile cetățenilor sunt satisfăcute în mod direct, și, în special, desfășoară activitățile legate de organizarea localităților și a locuințelor, amenajarea teritoriului și planificarea urbană, serviciile publice, îngrijirea copilului, bunăstare socială, servicii primare de îngrijire a sănătății, învățământ și școli generale, cultură, educație fizică și sport, protecția consumatorului, protecția și îmbunătățirea mediului, protecția anti-incendiu și apărarea civilă.

Unitățile regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală se ocupă de activități de importanță regională, și, în special, de activitățile legate de învățământ, serviciile de îngrijire a sănătății, amenajarea teritoriului și planificarea urbană, dezvoltarea economică, trafic și infrastructura rutieră, precum și de dezvoltarea rețelei de instituții din domeniul învățământului, sănătății, a instituțiilor sociale și culturale.

Atribuțiile care intră în sfera de competență a autorităților regionale și locale sunt prevăzute prin lege. La delegarea acestora, se acordă prioritate organelor care sunt cel mai aproape de cetățeni.

La stabilirea competenței autorităților locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală trebuie avute în vedere domeniul de aplicare și natura activităților respective, precum și cerințele legate de eficiență și economie de mijloace.

Art. 136

Unitățile locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală au dreptul, în limitele prevăzute prin lege, de a reglementa în mod autonom, prin statutele lor, organizarea internă și competența organelor proprii și de a le adapta la nevoile și potențialul local.

Art. 137

În îndeplinirea treburilor aflate în sfera lor de competență, unitățile locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală sunt autonome, fiind supuse numai controlului de constituționalitate și legalitate efectuat de organele guvernamentale competente.

Art. 138

Unitățile locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală au dreptul la venituri proprii și dispun de acestea în vederea desfășurării activităților care intră în sfera lor de competență.

Veniturile unităților locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală sunt proporționale cu competențele prevăzute prin Constituție și prin lege.

Statul acordă asistență unităților locale și regionale prin intermediul cărora se exercită autonomia locală, cu o situație financiară mai dificilă, conform prevederilor legale.

*Secțiunea a 8-a: Relații internaționale**1. Tratatate internaționale***Art. 139**

Acordurile internaționale sunt încheiate, conform Constituției, prevederilor legale și normelor de drept internațional, în funcție de natura și conținutul acestora, de Parlamentul croat, de Președintele Republicii sau de Guvernul Republicii Croația.

Art. 140

Tratatatele internaționale care implică adoptarea de amendamente la legi, tratatele internaționale de natură militară sau politică și tratatele internaționale care creează obligații financiare Republicii Croația sunt supuse ratificării de către Parlamentul croat.

Tratatatele internaționale care acordă organizațiilor sau alianțelor internaționale puteri derivate din Constituția Republicii Croația sunt supuse ratificării de Parlamentul croat cu o majoritate de două treimi din totalul reprezentanților.

Președintele Republicii semnează documentele de ratificare, aderare, aprobare sau acceptare a tratatelor internaționale ratificate de Parlamentul croat în conformitate cu alineatele 1 și 2 ale prezentului articol.

Tratatatele internaționale care nu sunt supuse ratificării de Parlamentul croat sunt încheiate de Președintele Republicii, la propunerea Guvernului, sau de Guvernul Republicii Croația.

Art. 141

Tratatatele internaționale încheiate și ratificate în conformitate cu Constituția, făcute publice și care sunt în vigoare fac parte din ordinea juridică internă a Republicii Croația și sunt mai presus de lege din punctul de vedere al efectelor

juridice. Prevederile lor pot fi modificate sau abrogate numai în condițiile și în modul specificat în acestea sau în conformitate cu normele generale de drept internațional.

2. Asocierea și secesiunea

Art. 142

Procedura pentru asocierea Republicii Croația în diverse alianțe cu alte state poate fi inițiată de cel puțin o treime dintre reprezentanții Parlamentului croat, de Președintele Republicii și de Guvernul Republicii Croația.

Este interzisă inițierea oricărei proceduri de asociere a Republicii Croația în cadrul unor alianțe cu alte state, dacă o astfel de asociere duce sau ar putea duce la o reînnoire a unei comunități a statelor slave din sud sau la orice altă formă de stat balcanic.

Orice asociere a Republicii Croația trebuie hotărâtă mai întâi de către Parlamentul croat cu o majoritate de două treimi din totalul reprezentanților.

Orice hotărâre privind asocierea Republicii Croația se va lua prin referendum, pe baza majorității voturilor tuturor electorilor din stat.

Un astfel de referendum se organizează în termen de 30 de zile de la data la care hotărârea în cauză a fost luată de Parlamentul croat.

Prevederile prezentului articol cu privire la asociere se referă, de asemenea, la condițiile și procedura prevăzute pentru părăsirea asocierii de către Republica Croația.

HR

CAPITOLUL VIII Uniunea Europeană

Secțiunea 1: Bazele juridice ale aderării și transferul competențelor constituționale

Art. 143

În temeiul articolului 142 din Constituție, Republica Croația participă, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, la crearea unității la nivel european în vederea asigurării, împreună cu alte state europene, a unei păci durabile, a libertății, securității și prosperității, precum și în vederea atingerii altor obiective comune, pe baza principiilor fondatoare și a valorilor Uniunii Europene.

În temeiul articolelor 140 și 141 din Constituție, Republica Croația conferă instituțiilor Uniunii Europene competențele necesare în vederea exercitării drepturilor și a îndeplinirii obligațiilor care decurg din calitatea de membru.

Secțiunea a 2-a: Participarea în cadrul instituțiilor Uniunii Europene

Art. 144

Cetățenii Republicii Croația sunt reprezentați în mod direct în Parlamentul European, unde, prin reprezentanții lor aleși, iau decizii cu privire la aspecte care intră în sfera lor de competență. Parlamentul croat participă la procesul legislativ european, așa cum este acesta reglementat prin tratatele fondatoare ale Uniunii Europene.

Guvernul Republicii Croația raportează către Parlamentul croat cu privire la proiectele de reglementări și hotărâri la adoptarea cărora participă în cadrul instituțiilor Uniunii Europene. Referitor la astfel de proiecte de reglementări și hotărâri, Parlamentul croat poate adopta concluzii care stau la baza măsurilor luate de guvern în cadrul instituțiilor Uniunii Europene.

Controlul parlamentar exercitat de către Parlamentul croat asupra măsurilor luate de Guvernul Republicii Croația în cadrul instituțiilor Uniunii Europene este reglementat prin lege.

Republica Croația este reprezentată în Consiliu și în Consiliul Europei de către guvern și de către Președintele Republicii Croația potrivit competențelor constituționale ale acestora.

Secțiunea a 3-a: Dreptul Uniunii Europene

Art. 145

Exercitarea drepturilor rezultate în baza acquis-ului comunitar al Uniunii Europene are același statut ca și exercitarea drepturilor rezultate în baza legislației croate.

Toate actele și hotărârile juridice acceptate de Republica Croația în cadrul instituțiilor Uniunii Europene sunt aplicate în Republica Croația potrivit acquis-ului comunitar al Uniunii Europene.

Instanțele judecătorești din Croația protejează drepturile subiective bazate pe acquis-ul comunitar al Uniunii Europene.

Agențiile guvernamentale, organele cu autonomie locală și regională și persoanele juridice investite cu autoritate publică aplică direct legislația Uniunii Europene.

*Secțiunea a 4-a: Drepturile cetățenilor Uniunii Europene***Art. 146**

Cetățenii Republicii Croația sunt cetățeni ai Uniunii Europene și se bucură de drepturile garantate de acquis-ul comunitar al Uniunii Europene, și în special de:

- libertatea de circulație și de rezidență pe teritoriul tuturor statelor membre;
- drepturi de vot activ și pasiv la alegerile parlamentare europene și la alegerile locale dintr-un alt stat membru, în conformitate cu legislația statului membru respectiv;
- dreptul la protecția diplomatică și consulară a oricărui stat membru, care este egală cu protecția oferită propriilor cetățeni, atunci când aceștia se află într-o terță țară unde Republica Croația nu are niciun reprezentant consular sau diplomatic;
- dreptul de a depune petiții către Parlamentul European, reclamații către Avocatul European al Poporului și dreptul de a depune cereri către instituțiile Uniunii Europene și către organele de consiliere în limba croată, precum și în toate celelalte limbi oficiale ale Uniunii Europene și dreptul de a primi răspuns în aceeași limbă.

Toate drepturile sunt exercitate în conformitate cu condițiile și limitările stipulate în tratatele fondatoare ale Uniunii Europene și cu măsurile întreprinse în baza unor astfel de tratate.

În Republica Croația, toți cetățenii Uniunii Europene se bucură de drepturile garantate de către acquis-ul comunitar al Uniunii Europene.

CAPITOLUL IX

Modificarea Constituției

Art. 147

Amendamentele aduse Constituției Republicii Croația pot fi propuse de cel puțin o cincime dintre membrii Parlamentului croat, de Președintele Republicii și de Guvernul Republicii Croația.

Art. 148

Parlamentul croat decide, pe baza majorității voturilor tuturor reprezentanților, dacă va declanșa sau nu procedurile pentru modificarea Constituției.

Proiectele de amendamente aduse Constituției sunt stabilite pe baza votului majoritar al tuturor membrilor Parlamentului croat.

Art. 149

Hotărârea de modificare a Constituției se adoptă pe baza votului majoritar a două treimi dintre numărul total de membri ai Parlamentului croat.

Art. 150

Modificarea Constituției este promulgată de Parlamentul croat.

CAPITOLUL X **Dispoziții finale**

Art. 151

Parlamentul croat adoptă Legea constituțională de punere în aplicare a Constituției Republicii Croația în termen de șase luni de la data de 16 iunie 2010, data promulgării amendamentelor la Constituția Republicii Croația.

Art. 152

Amendamentele la Constituție intră în vigoare la data promulgării lor, respectiv 16 iunie 2010, cu excepția articolului 9 alineatul 2, referitor la executarea deciziilor de extrădare sau predare la frontieră în conformitate cu acquis-ul comunitar, a articolului 133, alineatul 4, și a articolelor 144 – 146 din Constituția Republicii Croația, care vor intra în vigoare la data aderării Republicii Croația la Uniunea Europeană.